

# Keski-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto

**Asia: HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

**18.3.2026**

**Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta**

**Lasse Leppä, konsernipalveluiden toimialajohtaja**

# Hankintalakiestys ei toteuta sen tavoitteitaan

- Hallituksen esityksellä halutaan edistää markkinoiden toimivuutta, lisätä kilpailua ja kilpailuneutraliteettia sekä huomioida huoltovarmuuteen liittyviä tarpeita julkisissa hankinnoissa.
- Hankintojen tehostamisella tavoitellaan merkittäviä kustannussäästöjä keskipitkällä aikavälillä. Tavoite on lisätä yritysten edellytyksiä osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin.
- Tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta nyt ehdotetut muutokset eivät ole oikea keino, eivätkä edistä tavoitteiden saavuttamista, vaan esitys pikemminkin sisältää riskin tavoitteiden vastaisesti julkisten kustannusten kasvattamisesta. Esitys ei myöskään välttämättä edistä markkinoiden toimintaa.
- Tässä asiantuntijalausunnossa **Keski-Suomen hyvinvointialue keskittyy erityisesti hankintalain 15 § esitettyihin muutoksiin sidosyksikköhankinnoista sekä siihen liittyvistä siirtymäsäännöksistä.**

# 1. Kategorinen 10 % rajausta sidosyksikköhankinnoille ei ole perusteltu

- Keski-Suomen hyvinvointialue ei näe perusteltuna määrätä kategorista 10 % vähimmäisomistuksen rajausta sidosyksikköhankinnoille seuraavista syistä:
  - Hyvinvointialueiden itsehallinnon piiriin kuuluvaa toimintaa säännellään jo nykyisin liian yksityiskohtaisesti. Kansallista ohjausta ja lainsäädäntöä tulisi ennemminkin keventää ja vahvistaa alueellista itsehallintoa.
  - Hyvinvointialueet eivät lähtökohtaisesti toimi kilpailutilanteessa yritysten kanssa In-house yhtiöidensä kautta, vaan ne ovat keino tehdä yhteistyötä muiden hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa. Yhteistyöllä saavutetaan skaala-, volyymi- ja kustannusetuja.
  - Inhouse-yhtiöt hankkivat jo nyt suurelta osin palvelunsa markkinoilta kilpailuttamalla hankintoja omistajiensa tarpeita varten suurempina kokonaisuuksina.
  - **Kategorista prosenttiosuuteen perustuvaa rajausta sidosyksikköhankinnoille ei tule asettaa.** Mikäli In-house hankintoja halutaan rajoittaa, niin prosenttiosuusperusteisen sääntelyn sijaan tulisi ennemmin suunnitella rajauksia sidosyksikköhankintoihin liikevaihdon tai toimialan perusteella. **Joka tapauksessa prosenttisääntelyn ulkopuolelle tulee jättää hyvinvointialueen lakisääteisen järjestämisvastuuvetoisten palvelut ja niihin välittömästi liittyvät palvelut.**

## 2. Siirtymäajan tulisi olla vähintään kolme vuotta

- Keski-Suomen hyvinvointialue pitää sidosyksiköiden 10 % vähimmäisomistusvaatimuksen siirtymäsäännöstä 1.7.2027 alkaen aivan liian lyhyenä:
  - Siirtymäsäännöksen mukainen siirtymäaika on täysin riittämätön esitetyn lakimuutoksen aiheuttamien hyvin laajojen hankinta-, omistus- ja konsernijärjestelyiden huolelliseen valmistelun ja päätöksenteon sekä muutokustannuksien hallinnan näkökulmasta.
  - Lisäksi vaarana on, että lakiesityksen voimaan tullessa julkiset hankintayksiköt kilpailuttavat hyvin lyhyellä aikavälillä merkittävän määrän palveluita, joka voi johtaa markkinoiden kapasiteetin ylittymiseen sekä palveluhintojen nousuun, joka entisestään heikentää julkista taloutta.
  - Riittävä siirtymäaika takaa hallitun muutoksen ja rajoittaa muutoksesta joka tapauksessa syntyviä kustannuksia.
  - Keski-Suomen hyvinvointialueelle muutos **tarkoittaisi 16:sta In-houseyhtiön** ja niiden hankinnan uudelleen järjestelyä. **Pelkästään osakeomistuksien uudelleen järjestely aiheuttaa Keski-Suomen hyvinvointialueelle miljoonaluokan ylimääräiset kustannukset.** Läheskään kaikkia palveluita ei ole hankittavissa markkinoilta kohtuullisin kustannuksin lyhyen siirtymäajan puitteissa.
  - **Vähimmäisomistusvaatimusta tulisi yleisesti soveltaa aikaisintaan 1.7.2029** ja 1.7.2031 alkaen sellaisien sidosyksiköiden osalta, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa lakisääteisiä välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitetuista tietojärjestelmiä.

### 3. Muutuskustannukset tulee korvata täysimääräisesti hyvinvointialueille

- Muutuskustannukset tulee korvata hyvinvointialueille. Lakiesityksen taloudelliset vaikutusarviot ovat epävarmoja:
  - Lakiesitys aiheuttaa hyvinvointialueille merkittäviä lisäkustannuksia usealla eri tavalla:
    - Yhtiöiden omistuksien uudelleen järjestely lisää hyvinvointialueiden kustannuksia
    - Muutosten toimeenpano ja palveluiden kilpailuttaminen lyhyellä aikavälillä voi johtaa markkinahintojen nousuun
    - Hankintasopimuksien ennen aikainen irtisanominen ja uudelleen hankinta aiheuttavat hyvinvointialueelle ja hyvinvointialueen omistamalle yhtiölle lisä- ja muutuskustannuksia
    - Muutokset voivat alentaa hyvinvointialueiden omistamien yhtiöiden arvoa ja johtaa alaskirjauksiin
  - **Valtion tulee korvata muutuskustannukset hyvinvointialueille hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.** Hallitusohjelmassa (s.46) todetaan, että hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille asetettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti.
  - Hankintalain muutoksen aiheuttamat kustannukset tulee korvata lain voimaan tulosta lukien koko toimeenpanon ajalta hyvinvointialueiden valtionrahoituksessa.
  - Muutuskustannuksia ei ole mahdollista rahoittaa muusta toiminnasta samalla, kun alueet kattavat kertyneitä alijäämiä ja valtionrahoitukseen kohdennetaan jo muutoinkin säästötoimia.

## 4. Muut huomiot

- Keski-Suomen hyvinvointialue ei kannata muutosehdotusta, jonka **johdosta vain yhden saadun tarjouksen tilanteessa (§ 125) hankinta tulee keskeyttää.**
  - Kyseinen menettely ei ole käytössä muissa EU-maissa.
  - Kilpailutuksen tekeminen uudelleen ei automaattisesti lisää kilpailua. On todennäköistä, että kilpailutus pitkittää hankintaprosesseja, joka lisää kustannuksia siihen kiinnitettävänä henkilöresurssina sekä menettely pahimmillaan nostaa hintoja toisella kilpailutuskierroksella.
  - Markkinatilanne vaihtelee maan eri osissa sekä eri toimialoilla niin paljon, että välillä tarkoituksenmukainen ja oikea lopputulos on myös yhden tarjoajan kilpailu.
  - Myönteistä on se, että tarjouskilpailu on uusittava vain kerran. Keskeyttämisvelvoitetta ei myöskään ole hankintayksikkö on toteuttanut markkinakartoituksen tai jakanut hankinnan osiin.

# Kiitos

[www.hyvaks.fi](http://www.hyvaks.fi)  
#hyvaks #hyvääarkikaikille